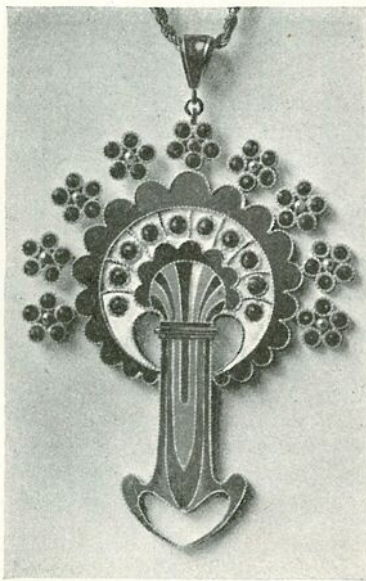

Nagyobb ércmunkákban érezhető hiány mutatkozik. A Forreider és Schiller készítette kovácsolt vas kandeláberen a munka tehnikai része kiváló; a tervezetnek magának azonban művészi értéke alig van. A kisebb csillárok között sincs sok művészi becsű dolog.

Ha még Fischhof Jenőnek, jól ismert, igazán elsőrangú börmunkáit, Kabay Dánielnek és özv. Kotschy Eriknek színben s tehnikában rendkívül finom selyem szőnyeget, Mirkovszky Gézánnak festett selyem- és égetett bársony munkáit felemlítjük, végeztünk a kiállítás anyagának legkimagaslóbb, vagy legszembetűnőbb részével. Ennyiből is kitetszik, hogy bár egyes tehnikai ágak művelése még kissé el van hanyagolva, némelyekben, különösen a butorkészítésben s a keramiában, büszkék lehetünk eredményeinkre. Bizton feltehetjük, hogy a közeli turini iparművészeti kiállítás nagy sikert fog hozni számunkra. S reméljük, hogy ezúttal a valóság nem fogja megcáfolni a téóriát.

Meller Simon.

ZOMÁNCOS NÁSFA.
TERVEZTE ÉS KÉSZÍTETTE
HUBER OSZKÁR.

ANGOL AGYAGIPAR.

Háztartási és fényűzési cikkeinkben a francia ízlés egyoldalú befolyása ma már mind nagyobb arányokban kénytelen megosztani a tért az angol stílus komolyabb, masszívabb tartalmával, nehezebb, de egyszerűbb eleganciájával. És ez a szellem nemcsak a tulajdonképeni kézműparban hódít, hova-tovább mindinkább átmegy a művészeti alkotások más tereire is, különösen az építőművészetre. Meg kell azonban jegyezni, hogy ennek a jelenségnek természetes okai és feltételei nem mindig találhatók fel a mi viszonyainkban és felfogásunkban, nem mindig állnak összhangzatban nemzeti karakterünkkel és életmódunkkal.

Az angol építőművészetben, p. o. újabban a terrakotta nyer mind szélesebb körben alkalmazást, kapcsolatosan a téglával. Ennek oka azonban, a mit nem mindig méltatnak figyelemükre nálunk e stílus utánczóit, hogy Angliában ez az anyag jobban tűri a légkör savainak behatását mint a honi kő, s a mellett az is az éghajlat sajátosságainak tulajdonítható, hogy a terrakotta új krémfehér színe idővel igen szép halványsárga, barnás és szürkés nűanszoknak enged helyet, a mi hasonlóvá teszi a márványhoz, s szerencsésen harmonizál az épület testét képező téglával. Ma már egész erkélyeket, párkányzatokat, oszlopcsarnokokat építenek terrakottából, mintába öntve és kiégetve, melyek kevesebbe kerülnek, mint ugyanazok az ornamentumok kőből kifaragva s alig különböznek ezektől szépségre, ha a művészeti elv teljes szigorát tekinteten kívül hagyjuk.

Egészen ebben a rendszerben épült a kensingtoni múzeum könyvtára is, az angol építőművészetnek eme talán legszebb alkotása az utóbbi száz év alatt, az összes középületek közt, melyet Moodie tervezett, az állami művészképző intézet jeles tanítványa. Dekorativ részei is az

intézet növendékeinek invenciói, Sykesnak, a nagy jövővel biztató, de fájdalom, korán elhunyt ifjú művésznak vezetése alatt.

Szintén a south-kensingtoni intézet neveltje Morris, a ki a Burslemben Wedgwood emlékére emelt monumentum terrakotta diszítványait tervezte, a melyeknek alig találni párját a modern művészetben. Ezekből a terrakotta alkotásokból sok emlékeztet az úgynevezett Manuálita stílusra, melynek egyik legszebb példánya a Belem-kolostor Lissabonban. De bármily tetszetősek legyenek is ezek, mindig közel a veszély, hogy a művészi nyugodtság követelményét háttérbe szorítják a részletek bőségével, melyek alatt nem érvényesülhet a masszív körvonalak egyszerű méltósága.

Egészen sajátos nyomokon halad az angol művészetkedvelő körök érdeklődése a házberendezés művészetére iránt is. A kandallók, állványok, ebédlők és szalonok diszítésében kifejtett ízlés és lelemény a renesszánsz idejére emlékeztet, sőt túlszárnyalja azt mennyiségre és a közönség széles rétegei közt való nagyobb elterjedésre nézve, tekintve a rendelkezésre álló eszközök megszapordását s az átlagos jóllét színvonalának kétségtelen emelkedését. Mindamellett, a mi a minőséget illeti, a modern házberendezés művészetére sem szépségben, sem kivitelben nem versenyezhet a régi idők művészetével, mert túlnyomó részben utánzó, s mint ilyen, nem ment a mesterkéeltségtől és szenvelgéstől, és sokszor nélkülözi azt a tökéletes ízlést, mely a helyzet körülményei és az elérni kívánt cél közti teljes harmóniában áll. Ám ettől eltekintve, nem lehet tagadnunk, hogy a jelenkori angol diszítő ipar is méltó elismerésünkre és sok tanulságot rejt magában műiparunk jövő fejlődésére nézve.

Az angol keramika világhírét a XVIII. század végén élt Wedgwood Józsiás burslemi és etrusiai gyártmányainak köszönheti. S a Wedgwood-árúk becse ma sem

csökkent, mert a porcellánfehér finom kő képes az oxydok minden nüanszát magára öltetni, épúgy mint az üveg vagy zománc. Több mint ezer formát mintázott ezekből az alapító s ezek még ma is kapósak és keresettek. Az eredeti Wedgwoodnak javítására vagy tökéletesítésére még csak hajszálnyi kísérlet sem történt azóta.

Újabban azonban e téren is számos új művészeti irány kapott lábra s némely porcellán vagy majolika cikkért az angolok egészen mesés árakat fizetnek, és méltán, mert alig különböznek azok a legszebb sèvres-i vagy urbinói gyártmánytól. Például De Morgan prizmatikus fényhatásai a saját mintái után készített vázák sötétpiros alapján valóban bámulatosak. Rendkívül bájosak Coleman rajzai is, a majolika színének artisztikus figyelembevételének nyomán s ezek az emberi arcnak is beható tanulmányozását árulják el. Broughton asszonyt szintén előkelő hely illeti a porcellán- és majolika-festés művészetében. Továbbá Goode és a műkedvelők egész sora működik még ugyanez irányban nevezetes sikerrel.

Vannak aztán speciális agyagfestő iskolák is. A Lambeth-féle porcellángyárban a mintákat növendékek, különösen ifjú lányok rajzolják a majolikára. A Minton-féle műtermekben, Stoke-upon-Trentben kitűnő utánzatát állítják elő a legszebb sèvres-i darabok egyikének, egy tálnak, melyet XVI. Lajos egyenes meghagyásából készítettek s melyet azután IV. György vett meg, ma pedig közel fél millió font sterlingre becsülik.

Remeke az angol műiparnak az Edinbourghi herceg számára Mintonnál megrendelt csemege-service, bár ennek tervét Boulemier készítette, a ki a sèvres-i gyárban alapította meg hírnevét. Ugyancsak Mintonnál foglalkozik a keramika egy másik mestere, Solon, kinek két legtöbb kiállított vázája a keramika-festés és diszítés nagy tökélyét mutatja. Versenyfutókat és birkozókat ábrázolnak

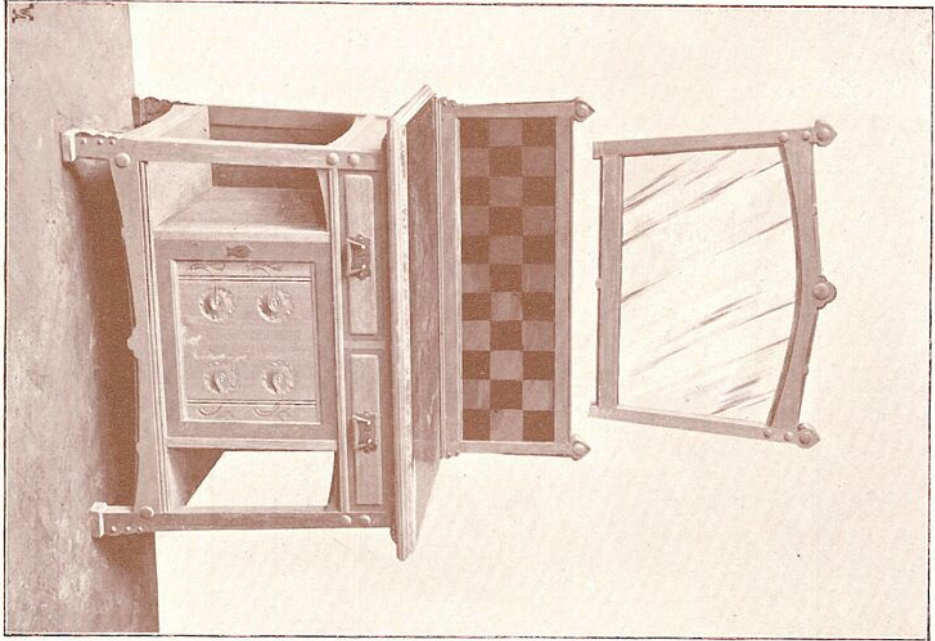

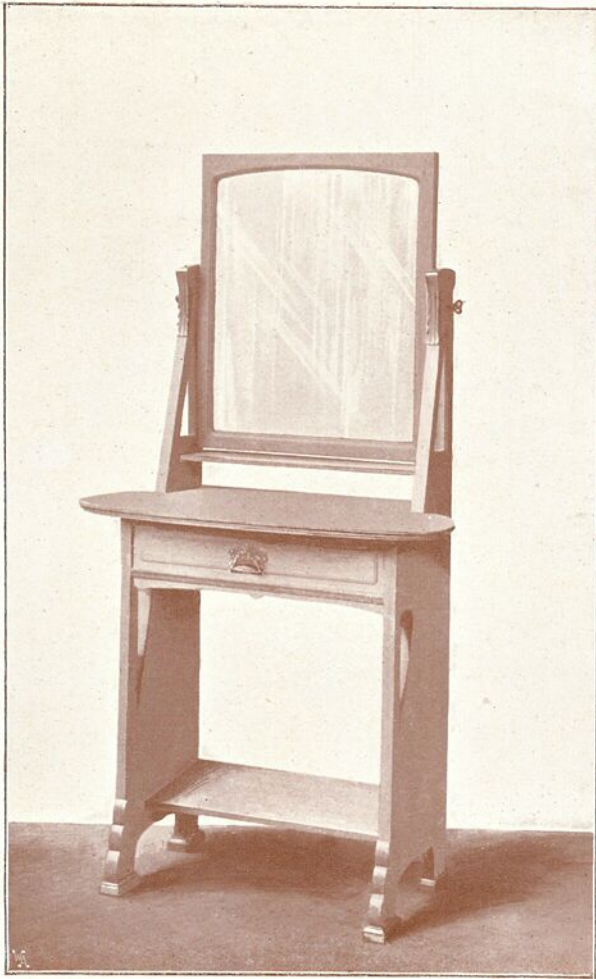
ÚRI DOLGOZÓ-SZOBA.
TERVEZTE FARAGÓ ÖDÖN.
KÉSZÍTETTE
A BÚTORCSARNOK
SZÖVETKEZET.

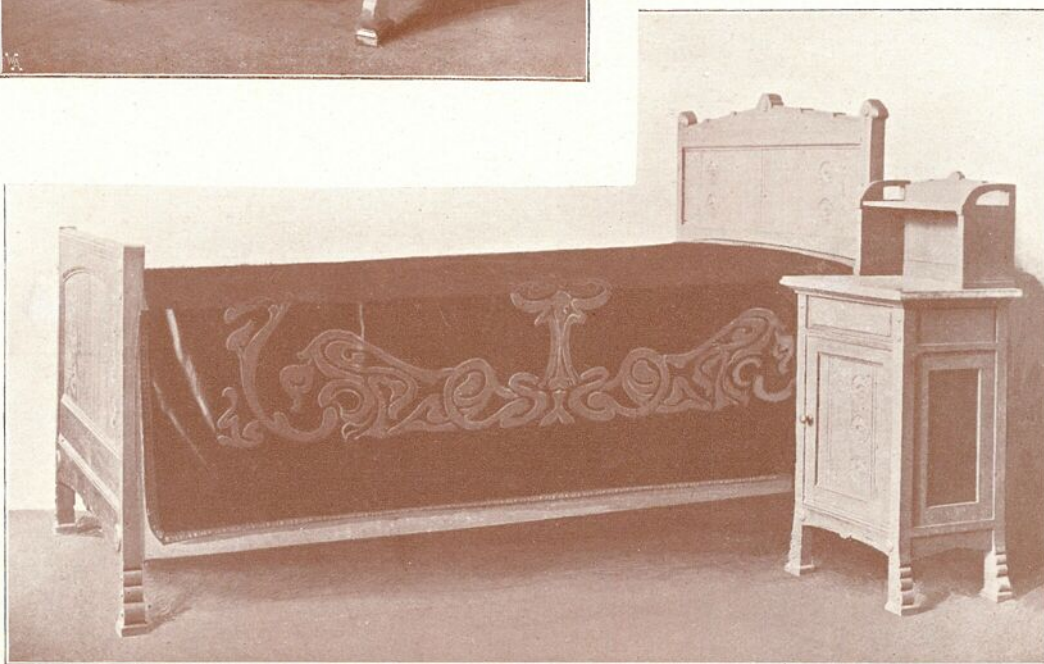
EBÉDLŐ.
TERVEZTE FARAGÓ ÖDÖN.
KÉSZÍTETTE
A BÚTORCSARNOK
SZÖVETKEZET.

MOSDÓASZTAL ÉS RUHASZEKERÉNY.
IFJ. BODON KÁROLYNAK I. PÁLYADÍJVAL
KITÜNTETETT TERVE NYOMÁN
KÉSZÍTETTE BODON KÁROLY ÉS FIA.

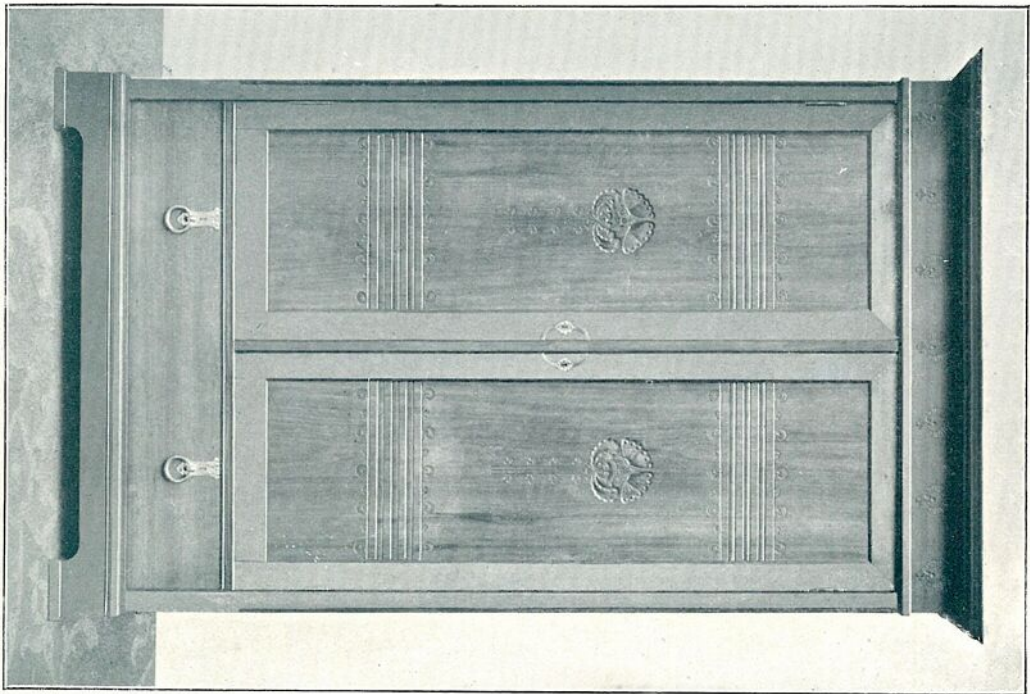
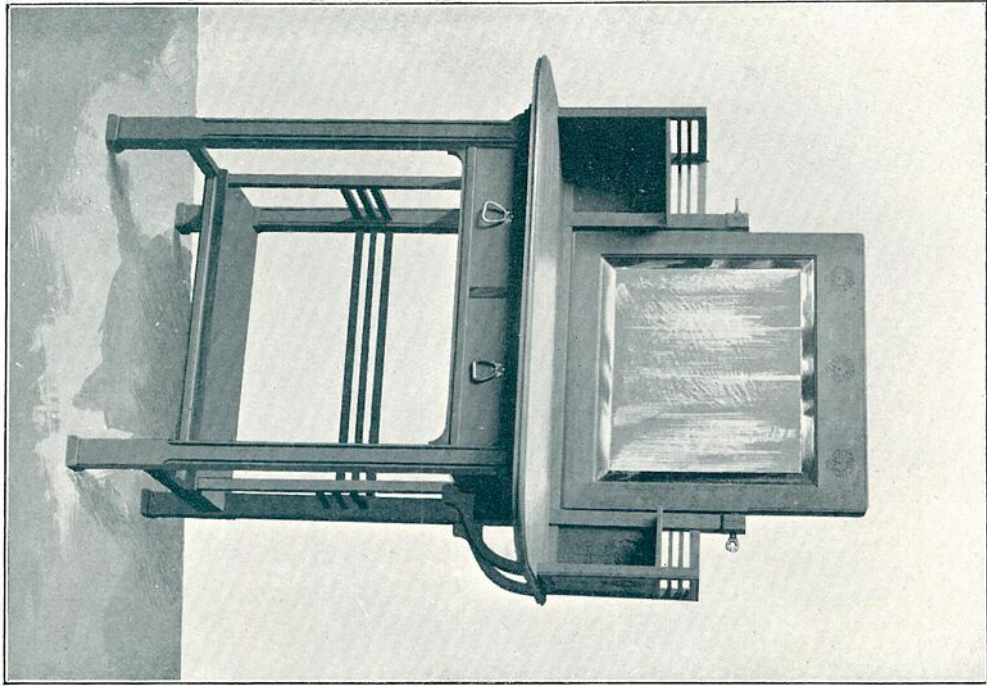

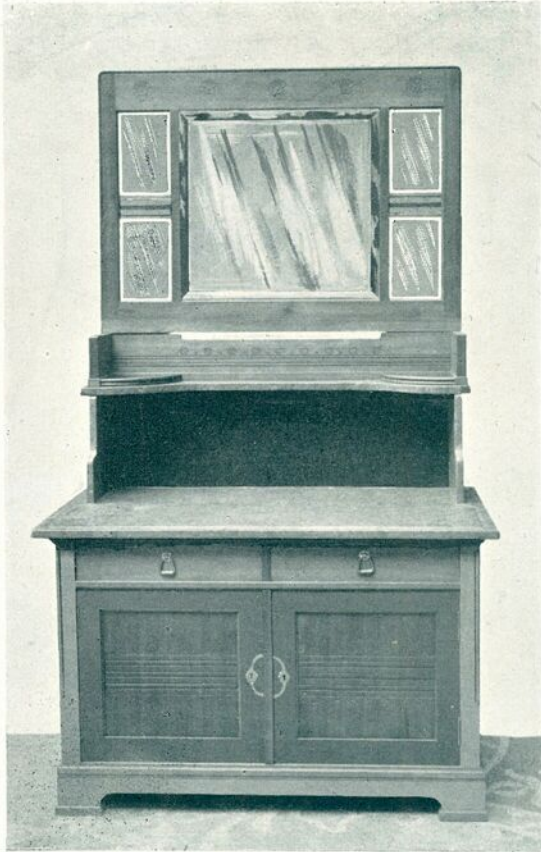

PIPERE ASZTAL,
ÁGY ÉS ÉJJELI SZEKRÉNYKE.
IFJ. BODON KÁROLYNAK I. DÍJJAL
KITÜNTETETT TERVE NYOMÁN
KÉSZÍTETTE BODON KÁROLY ÉS FIA.

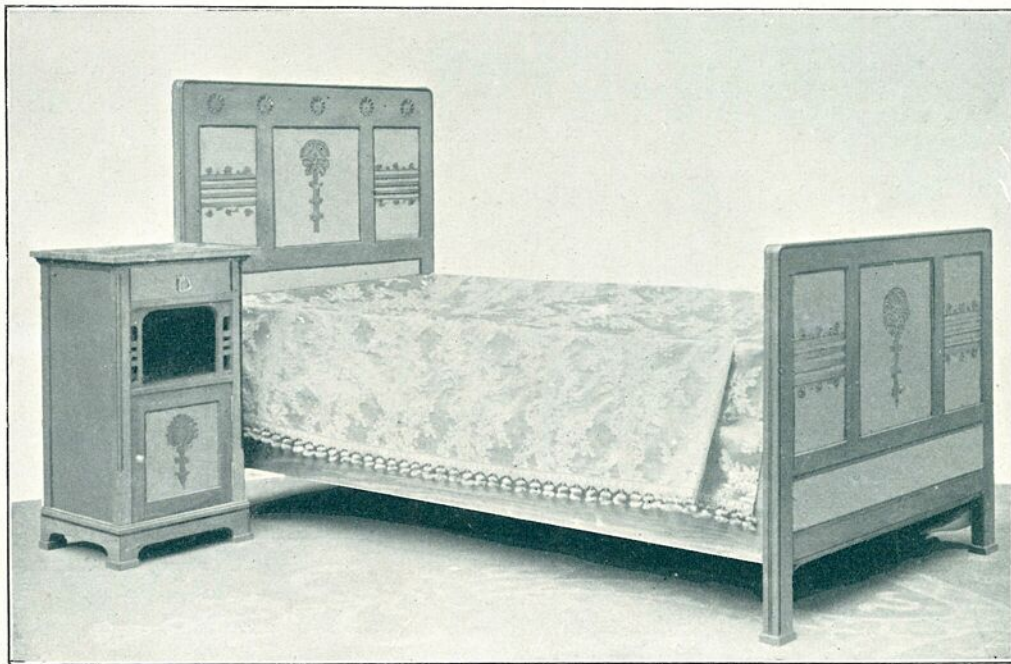

PIPERE ASZTAL ÉS RUHA SZEKRENY.
RAFFAI LÁSZLÓNAK II. DÍJJAL JUTALMAZOTT TERVE NYOMÁN
KÉSZÍTETTE A BÜTORCSARNOK SZÖVEGKÉZET.

MOSDÓ, ÉJJELI SZEKRENYKE S ÁGY.
RAFFAI LÁSZLÓNAK
II. PÁLYADÍJJAL JUTALMAZOTT TERVE UTÁN
KÉSZÍTETTE
A BÜTORCSARNOK SZÖVETKEZET.

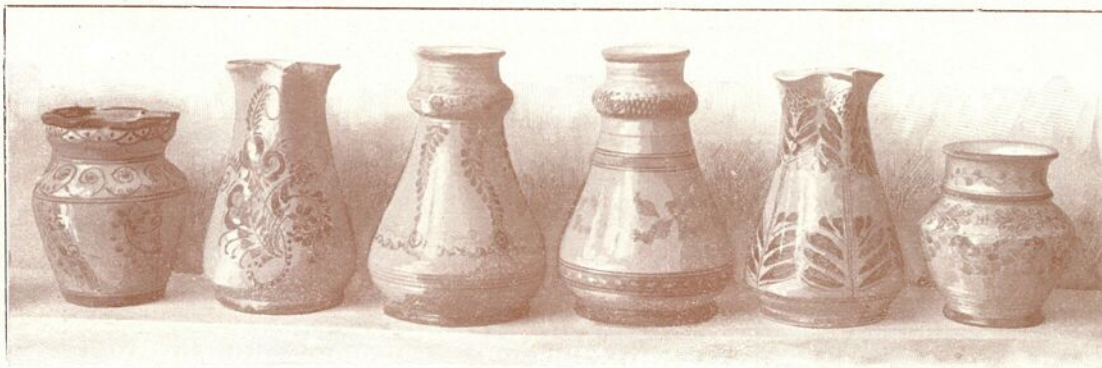

BRONZ IRÓASZTAL KÉSZLET.
BECK Ö. FÜLÖPNEK
II. DIJJAL JUTALMAZOTT PÁLYAMUNKÁJA UTÁN
KÉSZÜLT KULCSÁR ÉS TÁRSA GYÁRÁBAN.

TERRAKOTTA SZOBROCSKÁK.
PETRIDES JÁNOSTÓL, UNGVÁR.

BRONZ IRÓASZTAL KÉSZLET.
RINTEL GÉZÁNAK I. PÁLYADÍJJAL KITÜNTETETT
MINTÁJA UTÁN
KÉSZÜLT KULCSÁR ÉS TÁRSA GYÁRÁBAN.

MÁZAS GSERÉPEDÉNYEK.
TERVEZTE HORTI PÁL.
KÉSZÍTETTE STAIG FLÓRIÁN, (SZEGZÁRD)
ÉS MISKY SÁNDOR, MÁRMAROS-SZIGET.

MÁZAS CSERÉPEDÉNYEK.
TERVEZTE HORTI PÁL.
KÉSZITETTÉK MÁRAMAROS- S TOLNAMEGYEI FAZEKASOK.
AZ EDÉNYEK FÖLÖTT RÁVARROTT DISZÍTÉSŰ FÜGGÖNY.
TERVEZTE PAULY ERIK. KÉSZÍTETTE KONDERTH MÁRIA.

WEINWURMA

ezek fehér reliefben olajzöld alapon. Négy légi tündér citerán és kürtön játszik. A nézők megannyi kupidók, a kik különböző helyzetekben élénk érdeklődést mutatnak a játék iránt. Az alakok mind teljesen klaszszikus szellemben vannak felfogva és visszaadva.

Általában a Minton cég porcellánjai és fayence-készítményei megkapnak művészi tökélyükkel s fogalmat nyújtanak arról a páratlan bevégeztséggű tehnikáról, a melylyel Angliában most durva sárból és földből igazi tündéries ragyogású tárgyakat tudnak elővarázsolni. A mellett a terrakottának még egyéb használhatóságára is rájöttek. Elegáns virágtartókat mintáznak belőle, melyek az ablakokba igen jól illenek. Angliában gazdag és szegény sorsú emberek lakása egyaránt pazarul van díszítve, aránylag csekély költség árán, ily festett zománcos terrakotta cserepekkal, melyekben üde virágok pompáznak.

A műipari ízlés fejlesztésére és ébrentartására különösen nagy hatással volt Angliában az állami iskolákban 1852 óta meghonosított művészeti szakképzés, azonkívül pedig a számos műintézet, múzeum, kiállítás, műkereskedés. Ez utóbbiaknak a zöme Piccadilly körül van, az Old és New-Bond Streetben, a Pall Mall és King-Streetben. Christie és Mintonnál például a King-Streetben gyakran roppant értékű műkincs kerül eladásra. Így pár év előtt három sèvres-i jardinière 10,000 font sterlinget hozott be. De a műegyletek, múzeumok, művészklubok száma is 70-nél többre rúg csak magában Londonban, nem számítva ide Dublint, Edinbourghot, Manchestert, Liverpoolt. Több ezek közül maga is művészeti iskolákkal áll kapcsolatban. A londoni egyetem művészeti tanfolyama magas színvonalon áll. A Royal Academy még a XVIII-dik század végén alakult s ez is művészeti képzéssel van összekötve, míg az 1852-ben létesült South-Kensingtoni nemzeti műképző intézet férfiakat és hölgyeket képez ki a művészetre s rajzra,

s tervezésre és mintázásra oktat a műipari foglalkozások terén való érvényesítés céljából. Évenként jelentékeny összeget szavaz meg a parlament művészeti szakoktatásra, s ezeket megfelelő arányban osztják szét a nappali elemi rajziskolák, az esti tanonc-iskolák, a magasabb művészeti oktatás s a műoktatói szakképzés tanfolyamai közt. South-Kensingtonban nappali és esti előadások folynak, két rendbeli teljesen felszerelt helyiségekkel, mintákkal és taneszközökkel mindkét nembeliek számára.

Ez a művészeti politika meg is hozta gyümölcseit. Az angol ipar elismert főlénye nagy részben ennek tulajdonítható, s ez teszi azt, hogy győzelmesen állhatja meg helyét a nemzetek versenyében.

—i.

KÜLÖNFÉLÉK.

A MAGYARORSZÁGI ÉS ÁZSIAI hímzésekről tartott előadást Jankó János, a Néprajzi Múzeum igazgatója, a Nemzeti Múzeum ismeretterjesztő előadásainak során. A hazai legismertebb hímzéseket, a kalotaszegi varrottásokat három főcsoportra osztotta. Az első az invarrásos, vagy keresztszemes hímzés, a mely csak egyenes vonalat ismer, csak geometriai formákat használ, ornamentikáját a növényvilágból veszi, az ember- vagy állatfigura ritka, s mindig csak torzításban fordul elő; egyszínű és pedig vagy piros vagy kék. Második faj a fehéres, vagy vagdalásos hímzés; eredetében ez nem népi, az uraktól tanulták el, a figurák itt is geometriaiak, a növényvilágból vettek; a figurákat sárgás fodor-vászonra fehérrel varrják. A harmadik fajta az írásos vagy zsinóros hímzés, a melyet írás után sujtás-öltéssel varrnak, ma már pusztulóban van. Ritka már ma az olyan öreg asszony, a ki e hímzés mintáját koromlébe mártott sastollal, vászonra tudná írni. A hímzésfajok ősevei is kiveszőben vannak; leginkább ismerik még a Szilágyságban, Diósadon. A székely hímzés a kalotaszegitől leginkább abban